

VALMIERAS ĶĪMIKIS

GALVENO INŽENIERU SANĀKSMĒ

Oktoberi Valmieras stikla šķiedras rūpnīcā notika mūsu nozares uzņēmumu direktoru padomes sēde. 21. novembrī savukārt par rūpnīcas viesiem kļuva nozares uzņēmumu galvenie inženieri, kā arī nozares institūta pārstāvji. Arī viņi piedalījās galveno inženieru sanāksmē. Pirmā darba diena bija veltīta, lai iepazītos ar mūsu rūpnīcu, ar atsevišķiem ceļiem un vispārējās ražošanas problēmām. Sorit pulksten 10 sākas sanāksme 2. ceha lekciju zālē. Tajā piedalās arī rūpnīcas vadītie speciālisti un tehnoloģisko dienestu pārstāvji. Bija paredzēts, ka nozares institūta zinātnieki informēs sanāksmes dalībniekus par jaunām izstrādēm, pētījumu virzieniem un perspektīvām. Darba kārtība paredzēta arī galveno inženieru darba problēmu izklāstam, kuros ietverti jautājumi par iespējamem variantu risinājumiem pašreizējos apstākļos, kad strādāt kļūst arvien sarežģītāk. Paredzēts apspriest visas mūsu nozares ražošanas problēmas, savstarpēji dalīties pieredzē. Sajā sakarā katrs uzņēmums paredz izstrādāt vienu vai divas tēmas, saistītas ar turpmākās uzņēmumu attīstības perspektīvām.

Rīt, tas ir, piektdien, apspriedīs dalībnieki darbu beigs.

VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRAS RŪPNĪCAS IZDEVUMS

Avīze iznāk
kopš 1979. gada 25. oktobra

CETURTDIEN,
1996. gada 22. novembrī

Nr. 45 (566)
Cena 1 kap.

Būvlaukumā

KVALITĀTE UN EKOLOĢIJA

Par likumiem

Starp 1. un 2. elektrokrāšņu nodalām tiek celts jauns rūpju stikla šķiedras pārkausēšanas iecirknis. Iecirkni sahtveidu krāsni granulas tiks pārkausēta rūpji šķiedra. Savukārt granulas transportēs uz 1. cehu, kur tiks pievienotas šītai. Līdz šim viena daļa rūpjas šķiedras bija vesta pa taisno uz krāsnim — pārkausēšanai, kas bija diezgan darbietilpīgs process, liela daļa tika nogadāta izgāztuvē. Saptoms, ka jaunais iecirknis ļaus uzlabot stikla kvalitāti (stikls būs viendabīgs), kā arī palīdzēs uzlabot ekoloģisko situāciju izgāztuvē. Kvalitāte un ekoloģija ir, protams, cēli uzdevumi, bet, pagaidām vēl rīt celtniecības darbi. Otru gadu celtniecību veic rūpnīcas kooperatīva «Gauja» laudis, objekta nodošana ekspluatācijai paredzēta nākošgad. Darbi ievēlās kā materiālu trūkuma, tā arī strādnieku gausības dēļ. Ta vai citādi, pašlaik celtnieki ir sakūsi iekšējas apdares darbus.

○ Rīt jaunā iecirkņa celtniecības darbi.

ALEKSEJA KOZIŅECA foto

Kā bija rakstīts mūsu laikrakstā, rūpnīcas vadītie speciālisti piedalās juridisko mācību kursos. Pagājušās nedēļas ceturtdienā kursu klausītāji tikās ar republikas Augstākās tiesas priekšsēdētāju **Gvido Zemribo**, kurš pastāstīja par likumprojektu par cilvēka tiesībām un Finanšu ministrijas padomnieks **Juris Karpuss** savukārt informēja klausītājus par jauno saimnieciskās sistēmu.

Nākamajā dienā kursu klausītāji dzirdēja Latvijas Republikas brīvo arodbiedrību valdes juristu **Jāņa Roznieka** un **Persija Dobrozesa** lekcijas. Viņu uzstāšanās bija saistīta ar darba, sociālās nodrošināšanas tiesību un citiem jautājumiem.

Priekšā vēl divas nodarbību dienas, 23. novembrī, piektdien, kā parasti pl. 10.00 4. ceha lekciju zālē klausītāji tiksies ar juristu, Augstākās Padomes deputātu **Andri Plotnieku**, kas stāstīs par tiesisko reformu republikā. Tajā pašā dienā uzstāsies arī sociālās nodrošināšanas ministrijas ministra vietniece **Ināra Bite**, viņa sniegs informāciju par pensiju likumprojektu.

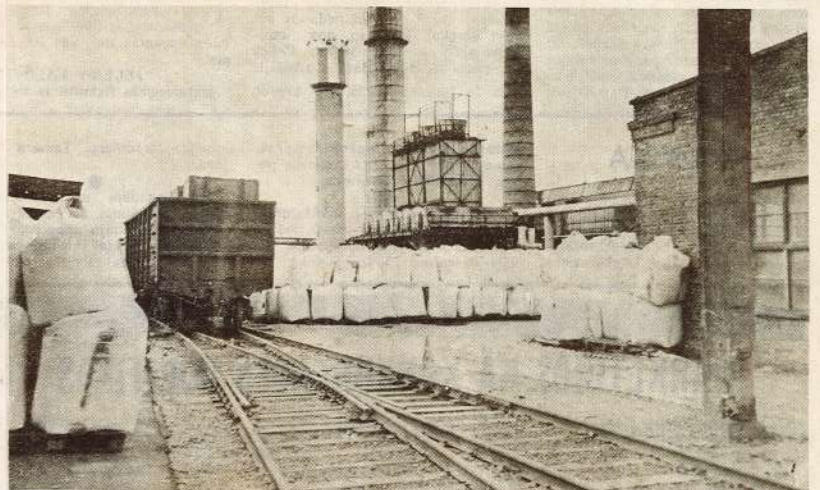
SAGLABĀT REZERVES

Kā varam secināt no tā, ko redzam attēla, mūsu rūpnīcā vērojama milzīga borskābes pārpilnība. Borskābi pielieto ražošanā 1. cehā. Lai paskaidrotu radušos situāciju, ir jāatgriežas nesena pagātnē. Šī gada sākuma situācija ar borskābi bija ļoti saspringta, prognozes paredzēja tās trūkumu. Uz 1. janvāri ceha bija tikai apmēram 30 tonnu šīs izejvielas, un ar tādu daudzumu cehs varēja strādāt labi ja trīs dienas. Ta kā bija sarežģījumi ar piegādātājiem un arī dzelzceļa pārvadājumi bija neregulāri, ritmiskai ražošanai būtu loģiski uzglabāt noliktavās 300—500 tonnu borskābes. Sodiens rūpnīcā ir 800 tonnu. No gada sākuma mums nebija izdalīti vajadzīgie borskābes fondi, bet papildus mēs saņēmām vēl. Pašlaik piegādātāji ap-

zinīgi pilda savas saistības, kas bija panākts caur arbitražu. Tagad rūpnīca iepērk borskābi maksimālos daudzumos, lai neatkārtotos gada sākuma situācija. Tas saistīts arī ar to, ka nav vēl isti skaidrs stāvoklis par nakošo gadu, un, bez tam, ar jauno gadu pieaugs dārdzība.

Kā paskaidroja 1. ceha priekšnieks **Tālis Dancis**, cehā dara visu iespējamo, lai uzglabātu borskābes uzkrājumus. Viena daļa — 160 t — atrodas valsts rezervēs noliktavā, 230 t — zem taras noliktavas nojumes. Kad būs pabeigta jauna nojume, tur tiks izvietotas 150—200 t borskābes. Tagad galvenais pēc iespējas maksimāli saglabāt uzkrāto borskābi, kas būs nepieciešama nakoša gada ražotnei.

ALEKSEJA KOZIŅECA foto

NOVĒRST NELAIMI IR VIEGLĀK...

Sākot sarunu par rūpnīcas teritorijas stāvokli, var teikt, ka ne visas vietas tiek ievēroti ugunsdrošības noteikumi par teritorijas uzturēšanu kārtībā. Nerunāju te par sīko piegriezumu, bet par to, ka netiek ievēroti ugunsdrošības noteikumu 2.1.2. punkts. Pie 1. ceha tieši pie sienām tiek nokrasti borskābes maisi, pie 5. ceha gala kāpnēm reizēm izveidots konteineru ielenkums, taču šīs cehs ir ugunsbīstams. Bieži tiek pārkapts ugunsdrošības noteikumu 2.1.4. punkts — vagoni tiek nolikti izknašanai tieši uz ceļa, nebrīdinot par to ugunsdzēsējus.

Tāds pats stāvoklis ir arī ar ugunsdzēsības hidrantiem. Pēc rūpnīcas direktora 1988. gada 22. de-

cembra pavēles Nr. 1105 par hidrantu ekspluatācijas nodrošināšanu atbild cehu priekšnieki. Tomēr, izdarot hidrantu pārbaudi, var secināt, ka nevienam tie neinteresē. Tā, pārbaudot hidrantus 10. oktobrī, konstatēts, ka vesela grupa hidrantu ir atslēgti no tīkla. Par šo hidrantu darbu, šajā gadījumā par to atslēgšanu, 18. ceha priekšniekam bija jāpaziņo ugunsdzēsējiem, bet tas netika izdarīts. Mutiski Terentjevs paskaidroja, ka par šo hidrantu atslēgšanu viņš neatbildot, bet atbildot kapitālās celtniecības daļa, jo tā atvienoja ūdensvadu. Atvainojot, biedri Terentjevi, bet pavēle es nekur neredzu, ka par šiem ūdens ņemšanas objektiem atbild kapitālās celtnie-

cības daļa. Hidranti Nr. 14 un 16 vispār ir pazuduši no zemes virsas, bet 19. hidrants aizbarikādēts ar dzelzceļa gulsniem. Tāda bezatbildība var novest pie bedīgām sekām.

Arī cehos vajadzētu sakārtot ugunsdzēsības inventāru. Lielākais rūpju bērns ugunsdrošības ziņā ir noliktavas saimniecība. Te nav runas par tām noliktavām, kas ir tikai pārpildītas ar materiāliem, bet gan par tām, kurās, izceļoties ugunsgrēkiem, nevienš nespēs tos nodzēst. Tā, piemēram, ķīmikāliju noliktavas. Patreizējais stāvoklis liecina, ka ķīmiskās vielas kaut kur sakrautas grēdās — viena aiz otras. Tas nozīmē, ka avārijas vai ugunsgrēka gadījumā nevienš ne-

varēs pareizi noteikt, kur un ar ko un cik tālu var dzēst ar ūdeni, vai kādu citu vielu, lai neizraisītu vēl kādu avāriju. Pirmām kārtām šajās noliktavās jāveic ķīmisko vielu glabāšanas kārtība. Nolikavu apkalpojošajam personālam jāzina šo vielu glabāšanas noteikumi. Nedrīkst būt tā: man, lūk, šo vielu atveda un es to te nolīku, jo citur jau nebija vietas. Līdz ar to tiek pārkapts ugunsdrošības noteikumi. Taču galvenais — jāceļas visiem spēkiem izvairīties no ugunsnelaimes un cilvēku saindēšanas.

Tāds pats stāvoklis ir arī benzīna un citu degošo šķidrumu noliktavā. Jau izbūvējot to, pārkapts ugunsdrošības noteikumu 3.6.1. punkts un līdz ar to uz šo noliktavu nevar attiecināt pārējos šo noteikumu punktus. Te ir nepieciešams nostiprināt un pacelt ze-

mes valni ap cisternām par 50 centimetriem augstāk, lai avārijas vai ugunsgrēka gadījumā nenodētu zemāk stāvošā ēka un nepiesārņotu Gauju.

Runājot ar noliktavu saimniecības atbildīgajām personām, es dzirdu tikai jautājumus, uz kāda pamata un kāpēc es te pārbaudot un aizradot un kas man par to algu maksā? Iznāk, ka tikai mums, ugunsdzēsējiem, tā ugunsdrošība ir vajadzīga. Mūsu domas ir, ka arī rūpnīcas administrācijai vajadzētu vairāk painteresēties par šiem diviem objektiem: ķīmisko vielu noliktavu un degvielas noliktavu. Jāatgādina vecā patiesība, ka ugunsgrēku vai avāriju ir vieglāk novērst nekā likvidēt vai nodzēst. Arī līdzekļu tad vajadzēs mazāk.

ANDRIS GULBIS,
PUD dienesta priekšnieks

Atvaļinājumi un to piešķiršanas kārtība

Turpinām publicēt rūpnīcas juridiskā dienesta sagatavotus materiālus. Soreiz par atvaļinājumiem. Visiem strādniekiem un visiem kalpotājiem piešķirjam atvaļinājumus, saglabājot darba vietu (amatu) un video izpeltņu.

DLK 69. p.

Atvaļinājumu piešķir visa kalendāra gada laikā.

Atvaļinājuma piešķiršanas secību nosaka administrācija, saskaņojot ar uzņēmuma, iestādes vai organizācijas arodbiedrības komiteju. Nosakot atvaļinājumu secību, jā-

nem vērā strādnieku un kalpotāju vēlēšanās un uzņēmuma, iestādes vai organizācijas intereses nodrošināt normālu darbu.

Uzņēmuma, iestādes vai organizācijas administrācija pēc strādnieka vai kalpotāja lūguma ir tiesīga sadalīt atvaļinājumu daļas.

DLK 70. p.

Nav atļauts atvaļinājumu kompensēt nauda, izņemot gadījumus, kad atļauti strādnieku vai kalpotāju, kas nav izmantojis atvaļinājumu.

DLK 71. p.

Strādniekiem un kalpotājiem ik-

gādējo atvaļinājumu piešķir ne mazāk par četrām kalendāra nedēļām (sākot ar 1991. gada 1. janvāri).

Ilggadējo atvaļinājuma aprēķināšana kārtību nosaka likumdošana un kolektīvais līgums.

DLK 72. p.

Strādniekiem un kalpotājiem, kas jaunāki par astoņpadsmit gadiem, piešķir vienu kalendāra mēnesi ilgū ilggadējo atvaļinājumu.

DLK 73. p.

Atvaļinājumu par pirmo darba gadu strādniekiem un kalpotājiem piešķir, kad tie attiecīgajā uzņēmumā, iestādē vai organizācijā ne-

pārtraukti nostrādājuši vienpadsmit mēnešus.

Atvaļinājumu par pirmo darba gadu, ja nav nepārtraukti nostrādājuši vienpadsmit mēnesi, var piešķirt:

- 1) sievietēm — pirms grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma vai tieši pēc tā; kā arī sievietēm, kurām ir bērni līdz divpadsmit gadu vecumam;
- 2) strādniekiem un kalpotājiem, kas jaunāki par astoņpadsmit gadiem;
- 3) uzņēmuma, iestādes vai organizācijas administrācijai ir tiesības strādniekiem un kalpotājiem, kas kavejuši darbu bez atļaušanas iemesliem (arī tad, ja darba dienas gaitā kavēti ilgāk par trim stundām), sākot no ilggadējo pamatvaļinājuma un papildatvaļinājuma līgumu tādā kārtībā, kādu nosaka noteikumi par ilggadējo atvaļinājuma un papildatvaļinājuma kolektīvais līgums. Turklāt ilggadējo pamatvaļinājuma līgums visos gadījumos nedrīkst būt mazāks par trijām kalendāra nedēļām (sākot ar 1991. gada 1. janvāri).

(Turpinājums sekos.)

Jūsu veselība

SĀPES KRUSTOS

Iespējams, ka jūs jau esat aizmirsusi par sāpēm krustos, kas pēkšņi uzliesmoja pēc smaga fiziska darba vai neveiklas kustības. Varbūt, ka sāpes arī tagad retum par sevi atgādina, bet jūs tām nepievēršat uzmanību? Tāda gadījumā jūs rīkojaties vieglprātīgi. Sāpes liecina, ka savulaik jums ir sākusies slimība, zināma ar nosaukumu «jostas vietas radikulīts». Ja netiek ievēroti profilakses pasākumi, tad vairumā gadījumu slimība var atkārtoties. Un dažkārt rodas tik stipras sāpes, ka cilvēks uz vairākiem mēnešiem iziet no ieradinātas, bet slimības sākumā pat nespēj sevi apkopt.

Ja jūs vēlaties izvairīties no radikulīta atkārtoties, tad jums jāzin, kas to ierosina, kā arī uz jūsu vidū iegūstamie dažas vienkāršas lūmības, kuras savukārt ļaus izvairīties no radikulīta saasināšanās.

Galvenais saslimšanas iemesls ir degeneratīvas izmaiņas mugurkaulā un visupriemā kārtām jostas vietas starpskrīmeļu diskos. Tā ir elastīgu skrīmju starpkārta, kas kalpo kā amortizatori (kā atsperes starp vilciena vagoniem). Vairāku faktoru iedarbībā (liels augums, pārmērīgs svars, nelabvēlīga pārmantojama, jostas vietas sasitums, bieža locīšanās un smagumu celšana u. c.) diski izmainās, pirms laika «novoco» un kļūst trausli. Šo procesu ārsti sauc par osteohondrozi. Smagumu celšana, asus pieļiecinātos, neērtās pozās strādājot,

noļietotie diski vairs neiztur slodzi un to apvalks (fibrozais gredzens) ietilpst tā rezultātā rodas sāpes jostas vietā. Retos gadījumos, kad disku noļietojuma pakāpe ir augsta, pirmais sāpju uzplūds var rasties arī bez kāda konkrēta ārēja iemesla, no vismazākā sasprindzinājuma klepojot vai šķaudot.

Mažāki plīsumi saaug un, ja jostas vieta netiek no jauna pakļauta nelabvēlīgai slodzei, sāpes pēc 5—10 dienām norims. Bet dažkārt diski novirzās sāpūs un spasiē garām ejošos nervus un galvas smadzenēm uz kāju. Tādā gadījumā rodas stipras sāpes, kas turpinās līdz tam laikam, kamēr nemazināsies novirzījusies diska daļa vai kamēr nevirzīsies sāpūs no nerva. Arstnieciskā fizikultūra un dažādi arstnieciskie līdzekļi paātrinās šo procesu. Tikai retos gadījumos izkusējušos disku nepieciešams izņemt ķirurģiskā ceļā.

Tagad, kad jūs zināt saslimšanas būtību, iegūstamie un obligāti ievērojami sekojošos noteikumus, kuri palīdzēs jums izvairīties no radikulīta saasināšanās.

Ja jums vajag pacelt smagu priekšmetu, nekādā gadījumā nevariet ievērojiet sekojošos noteikumus, kuri palīdzēs jums izvairīties no radikulīta saasināšanās.

Ja jums jāstrādā, ilgi stāvat

pie mašīnas vai, gluži pretēji, jums ir sēdoss darbs, pēc katram 40 minūtem obligāti atvīlet sev 3—4 minūtes, pamasejiet jostas vietas muskuļus, pastiepieties ar rokām augšup, izdariet lēnas rīkņveida kustības jostas vietā un uzmanīgi noliecieties uz sāniem un atpakaļ.

Izvairieties no ilgstoša darba pussalēktā vai citā neērtā pozā. Ja tomēr no tā nevar izvairīties, tad pēc katrām 15 minūtem iztaisnoieties un atsiābiniet jostas vietu.

Guliet uz cietā matrača, jo mīkstā gultā jostas vieta izliecas, kas savukārt sekmē starpskrīmeļu diska novirzi.

Sievietēm jāatceras, ka pie sāpēm mugurā un krustos nedrīkst apaut apavus uz neperastai augsta vai zema papēža.

Izvairieties no krustu apsaldēšanas un caurvējiem! Neguliet uz aukstas zemes, saģērbieties, izejot no siltām telpām uz ielas!

Ja jums parādās sāpes krustos, uzlieciet uz sāpošās vietas piparu plāksteri, bankas vai sinepju plāksterus (termoforu ar karstu ūdeni nedrīkst!) un vairākas dienas izvairieties no smagumu celšanas.

No rītiem nodarbojieties ar speciālu vingrošanu. Arstnieciskā fizikultūra mazina slodzi uz ievainotajiem mugurkaula skrīmeļu diskiem, sasprindzinājumu muskuļos, uzlabo to asinrīti, audu atjaunošanos.

Ja jums ir sāpes krustu rajonā, nekādā gadījumā nesāciet nodarīties ar kontrastainu temperatūru pielietošanu, kas tikai veicina asinsvadu spazmas un var izsaukt sāpes.

JELENA FAĻĒVICA, arstnieciskās fizikultūras metodeiķe

TEORIJA RACIONALIZATORIEM

(Sākums «Valmieras Kūniķa» 38., 40., 42. numurā.)

Tehniskās sistēmas dinamiskuma palielināšana ir viens no TRIZ pamatlīkumiem. Sistēmas daļu kustīgumam ir jāpieaug. Vienkāršākais variants ir brīvības pakāpes palielināšana — īpaši mašīnu darba centrā. Praktiski tas var būt, pielietojot šarnīru saiti, daudzšarnīru, mikro, piemēram, atspere, mašīnu daļu saiti caur spēka lauka vidi.

Kustības dinamiskums nav tautoloģija, bet nozīmē to, ka, ja mēs gribam uzlabot jau kustošo sistēmu, nepieciešams no lineāras kustības pāriet uz sarežģītā periodiskām formām (spirālvidei, sinusoidām, evolventām un tā tālāk, — matemātikas vērtība šeit strādā tehnoloģijas attīstībai).

Tukšuma pielietošanas likums izgudrošana pielietos nepelnīti reti. Dažāda veida pretojošo šķidrumu, putuplastu, dažādu gāzu pūšļu izpūšanas, kapilāra šķidrumu atlikumu atsūkšanas pielietošana — tas viss ir citi analogi var iedarboties ganrīz visur. Tukšums — tas ir sava veida «antimasas», ja notiek darbs šķidrā fāzē. Pārsēpt atmosfēras spiedienu, strādājot ar tukšumu, var, ja izmanto inertas gāzes vai slāpekli. Inertas gāzes ir

maz izpētītas. Bieži tās dod pavisam negatīvus efektus, bet viss jaunais, kā zināms, dod veselu rindu izgudrojumu un daļēju tehniskus pielikumus.

Tukšums var kalpot kā sistēmas spēka elements, pie tam ļoti stingrs un universāls vieglās kontroles un transportēšanas dēļ. Protams, jāņem vērā, ka vakuuma lielumu ievēlās atkarībā no nepieciešamības. Iegūt gāzu retiājumū jau sen vairs nav tehniska problēma.

No visiem izgudrošanas uzdevumiem risināšanas teorijas likumiem lietderīgi ir apskatīt likumsakarību «sistēmas pārtēšana virsistēmā».

Par virsistēmu teorijā pieņemts uzskatīt pabeigtu mehānismu, daudz sarežģītāku, nekā tāja ieejās apskatāmā sistēma. Apgalvo, ka pietiekami augstā attīstības etapa apskatāmā ierīce (mehānisms) vairs nevar uzlabot pašu par sevi, bet tikai kā neatņemamu daļu daudz sarežģītākam mehānismam. Tas it kā norobežo mēģinājumu izveidot kaut ko no neatkarīgām daļām un liēt saprast, ka pienācis laiks daudz plašākai modernizācijai, pielietojot speciālas detaļas.

ALEKSANDRS CIZOVS, 13. cehs

INFORMĀCIJA

Visi tie rūpnīcā strādājošie, kuri vēlas iegādāties akmeņogles, var griezties pie direktora palīga kadru un sadzīves ietajūmjos Valērija Barkova (tel. 358).

un Māra Simsons.

Pamatoties uz līgumu, kas noslēgts starp mūsu rūpnīcu un Republikānisko kadru sagatavošanas mācību centru, 12. cehā ražošanas praksi veic autokrāna vadītājs Spodriš Melderis.

Otrdien, 20. novembrī, rūpnīcas direktors Inārs Polaks un direktora palīgs kadru un sadzīves ietajūmjos Valērijs Barkovs piedalījās sanāksmē, vērtējā ietajūmjos par izmaiņām republikas ledzīvotāju medicīniskajā apkalpošanā.

HRONIKA

Pamatoties uz līgumu starp Valmieras vakara vidusskolu un stikla šķiedras rūpnīcu, ražošanas praksē 4. cehā līdz 8. februārim strādās 2. kategorijas atslēdznieks

Haralds Pavlovičs. Ražošanas prakses vadītājs ir šī ceha meistars palīgs Laimonis Petruševičs.

Par ilggadējo un priekšzīmīgu darbu uzņēmumā ar Goda rakstu un naudas prēmiju apbalvots 6. ceha operatore Velta Sedoko un

aparātu strādniece Tamāra Buriļova.

Par ilggadējo un priekšzīmīgu darbu uzņēmumā ar Goda rakstu un naudas prēmiju apbalvots nepārtrauktis stikla šķiedras ieguves ceha operatore Rasma Maksima

Marketinga pamati

MARKETING KĀ KONKURENCES POLITIKAS METODOĻĶIJA

Kā atzīmēja Kārlis Marks, cilvēki iegādājas preces ne tāpēc, ka tām ir vērtība, bet gan tāpēc, ka tās ir patērēšanas vērtības; patērēšanas vērtības tiek salīdzinātas un rezultātā vienai no prečēm tiek atdota priekšrocība. Konkurence — tā ir preču un uzņēmumu sacensība, kas virzīta uz patērētāja uzmiņas iegūšanu.

Konkurence ir visa preču ražošanas un tirgus saimniecības pamats. Tā katru reizi mudina uzņēmumu virzīt ražošanu uz pieprasījuma apmierināšanu, bet caur to — uz pasīvošām vajadzībām, augstu kvalitāti, jaunu konkurencspējīgu preču radīšanu. Pateicoties konkurencei tiek radīta varena alternatīva monopolizācijai ekonomikas sfērā, kas, kā liecina pasaules pieredze, ved uz stagnāciju zinātniskā tehniskajā progresā, tautas saimniecības pārvaldīšanas birokratizāciju. Viena no administratīvi komandējošās sistēmas negatīvam sekām Padomju Savienībā ir mi-

nistrīju, resoru, atsevišķu uzņēmumu monopolizācija. Vēl tagad saimniecības pakļautības ministrijas kontrolē 57 procentus rūpnīciskās produkcijas, bet koprepublicāniskie — 37 procentus.

Pasākumu sistēmā, kas nodrošinātu tirgus normālu funkcionēšanu, sevišķa vērtība tiek veltīta antimonopolu likumdošanai, tas ir — valsts it kā pati rada priekšnoteikumus konkurencē attīstībai. Un uzņēmumam ir svarīgi iemācīties pastāvēt un attīstīties konkurencē ietāvaros. Iedzīvošanai svarīga loma ir paredzēta marketinga darbība.

Jautājisk funkcionālā konkurence, kad dažādas preces var apmierināt vienas un tās pašas vajadzības; izskata, kas mudina labāk apmierināt pieprasījumu pēc prečēm ar augstākam patērēšanas īpašībām; startpirmu — kurš labāk iegūs potenciālo patērētāju uzmanību. Konkurencē daudzveidīgas izpaušmes paredz arī konkurencē

politikas dažādas metodes. Marketinga darbība izriet no tā saucamajam cenu un bezcenu metodēm (pēdējām tiek dota priekšroka). Bezcenu metodes — las ir dažādu darbības paņēmienu plašs spektrs tirgū — preču sortimenta palielināšana un kvalitātes uzlabošana, reklāmas organizēšana, pārdošanas vietas un apstākļu izvele, servisa nodrošināšana u. c. Metodes izvēle ir atkarīga no tirgus konjunktūras, patērētāju attieksmes, konkurentu politikas produkcijas konkurētspējas.

Parasti ar preces konkurētspēju saprot attiecīgo preču priekšrocības tirgū, kas sekmē veiksmīgu to realizāciju. Taču šīs vispārējās priekšstats parādās caur dažādu rādītāju sistēmu. Viens no rādītājiem — preces kvalitāte. Tā veidojas no produkcijas tehniskā līmeņa (t. i., atbilstība zinātniski tehniskā progresa sasniegumiem, valsts standartiem un citām prasībām) un preces lietošanas vērtības, kas

izpaužas tās funkcionālajās, sociālajās, estētiskajās, ekonomiskajās un ekoloģiskajās īpašībās. Otrs rādītājs — patērētāju izdevumi, kuros ietilpst izstrādājumu cena un to ekspluatācijas izdevumi visā izstrādājumu kalpošanas laikā.

Tātad — konkurētspēja — las ir preces raksturojums, kas parāda tās atšķirību no analogiskās konkurejošās preces. No tā izriet, ka konkurētspēju nosaka to kvalitatīvo un izmaksu īpatnību kopums, kas spēj apmierināt pierēja vajadzības, kā arī preces iegādes un lietošanas izmaksas. Analogisku preču vidū ar lielāku konkurētspēju izeļas tā prece, kurai ir vislielākais derīguma efekts attiecībā pret patērētāja summāriem izdevumiem.

Pastāvīga preces konkurētspējas paaugstināšana — katra uzņēmuma neatliekams uzdevums. Tas ir saistīts ar lielākiem vai mazākiem izdevumiem, bet jebkurā gadījumā tiem jāatmaksājas, iegūstot pēc iespējas lielāku peļņu. Tādēļ jo

svarīgi ir ne tikai izmantot tradicionālu produkcijas īpašību uzlabošanas ceļus, bet meklēt to vidū tādas, kuri dod vislielāko konkurētspējas pieaugumu uz vienas produkcijas vienību.

Ikviena uzņēmuma stratēģisks uzdevums brīva tirgus apstākļos ir jaunu preču izstrāde, apguve, ražošana, apstiežot konkurentus, kā arī cīņa par līdera pozīcijām tirgū (var pa teikt, — uz laiku iegūstot monopolitēšības tirgū). Un šādu tendenci vajag stimulēt.

LIDZJŪTĪBAS

Izsakām līdzjūtību Zigurdam Riekstiņam sakarā ar brāļa traģisko nāvi.

Konstruktoru kolektīvs

Izsakām līdzjūtību Leontīnei Ondrupei sakarā ar mātes nāvi.

Darbabiedri

Izsakām līdzjūtību Vladimiram Burijovam sakarā ar tēva nāvi.

6. ceha kolektīvs

Par izdevumu atbild

L. DREIMANE